

WYBRANE TEKSTY Z ENCYKLIK PAPIESKICH DO ZAGADNIEN SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

WYBRAŁA I ZESTAWIŁA
M. B. WERNERÓWNA O. S. U.

**Kolekcja
Emila Kornasia**

KRAKÓW 1939

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI KAZIMIERZA SCHAEFERA
KATOWICE — CHORZÓW — PIEKARY ŚL.
NAKŁADEM ZGROMADZENIA SS. URSZULANEK

T R E Ś Ć:

<i>Wstęp</i>	5
<i>Wykaz skrótów</i>	6
<i>Książki pomocnicze do pogłębienia zagadnień społeczno-gospod.</i>	7

I. Współczesny ustrój społeczny nie jest sprawiedliwy.

1. Obecny podział dóbr nie odpowiada zasadom sprawiedliwości	9
2. Dopóki istnieć będzie warstwa nędzarzy, dopóty ustrój społeczny będzie niesprawiedliwy	9
3. Wszystkie warstwy społeczne powinny mieć udział w korzystaniu z dóbr materialnych świata	10
4. Papież Leon XIII podaje główne przyczyny powstania kwestii robotniczej	11

II. Doktryny społeczno-gospodarcze.

1. Liberalizm i kapitalizm

a. Liberalizm gospodarczy przyznawał kapitałowi wszelkie korzyści wynikające z produkcji	12
b. Bogactwa świata skupiły się w rękach niewielu, którzy swej przewagi używali do wygrywania sporów międzynarodowych	12
c. Przerost wolnej konkurencji spowodował obniżenie powagi państwa	13

2. Socjalizm

a. Socjalizm w oświeceniu Papieża Leona XIII	14
b. Papież Pius XI stwierdza, że nie da się pogodzić zasad socjalizmu z katolicyzmem	15

3. Komunizm

A. Liberalizm polityczny i gospodarczy przygotował drogę komunizmowi

a. Twórcy systemów społecznych odrzucili naukę i upomnienie Kościoła	15
b. Propaganda komunistyczna wyzyskała nadużycia gospodarki liberalnej dla swoich celów	16
c. Robotnik na skutek gospodarki liberalnej został pozbawiony odporności duchowej płynącej z życia religijnego	16
d. Ludzie pogrążeni w nędzy chwyтали chętnie złudne obietnice	17

B. Błędne zasady komunizmu	17
C. Współpraca z komunizmem działa na zgubę chrześcijańskiej cywilizacji	19
D. Jedynie przywrócenie porządku społecznego może wyprowadzić świat z upadku	19

III. Jednostka i społeczeństwo.

1. Człowiek ze względu na swą godność ma prawo korzystać z przywilejów udzielonych mu przez Boga	21
2. W społeczeństwie rozwija się wszechstronnie osobowość człowieka	22
3. Rodzina chociaż jest najmniejszą grupą społeczną, starszą jest niż państwo	22
4. Małżeństwo pochodzi od ustanowienia Bożego	22
5. Rodzina może wypełnić wielkie zadanie jedynie w oparciu o nierozzerwalność węzła małżeńskiego	23
6. Dążenie człowieka do zrzeszania się wypływa z jego natury. Zatem na podstawie prawa natury przysługuje człowiekowi wolność tworzenia związków zawodowych i należenia do nich	24
7. Państwo jest najwyższą formą życia społecznego. Władza państwowa pochodzi od Boga i służyć winna dobru powszechnemu	25
8. Obowiązki państwa wobec jednostek i grup społecznych	26
a. Pierwszym obowiązkiem państwa jest otoczenie opieką duchowych dóbr robotnika	26
b. Państwo powinno dołożyć wszelkich starań, by zapewnić obywatelom odpowiednie warunki życiowe	26
c. Szczególną opieką powinno państwo otoczyć ubogie rodziny	26
d. Państwo nie powinno przejmować na siebie wszystkich zadań i ciężarów. Jego obowiązkiem jest zostawić niższym organizmom społecznym ich właściwe funkcje	27

IV. Prawo moralne podstawą sprawiedliwego ustroju społecznego.

1. Pierwszym i podstawowym warunkiem odnowienia ustroju jest odrodzenie moralne	29
2. Odrodzenie moralne polega na dostrojeniu życia prywatnego i publicznego do wyznawanych zasad Ewangelii	29
3. Zasada nieskrępowanej wolnej konkurencji winna być zastąpiona zasadą sprawiedliwości i miłości społecznej	30
4. Miłość chrześcijańska najskuteczniej usuwa krzywdę robotnika	31
5. Miłość opiera się na sprawiedliwości	32
6. Prócz sprawiedliwości wymiennej potrzebną jest także sprawiedliwość społeczna	33
7. Źródłem miłości i sprawiedliwości społecznej powinna być świadomość, że jesteśmy dziećmi jednego Ojca Niebieskiego	33

V. Kościół ma obowiązek zabrać głos w kwestii społecznej.

1. Kościół jest stróżem i nauczycielem prawa moralnego	35
2. Kościół kroczy przez wieki „dobrze czyniąc” i wskazując na trwałe zasady życia społecznego	36
3. Kościół, wskazując wieczność, daje głębsze zrozumienie życia doczesnego	37
4. Kościół, rozporządzając środkami nadprzyrodzonymi, ma największe możliwości w kształtowaniu charakterów	37
5. Do szerzenia zasad Ewangelii powołani są przede wszystkim Kapłani	37

VI. Zasady słusznego podziału dóbr materialnych.

1. Praca i kapitał

a. Trzy czynniki składają się na produkcję: skarby naturalne, których Bóg dostarczył ludziom, praca i kapitał	39
b. Stosunek kapitału do pracy należy uregulować na zasadach sprawiedliwości zamiennej	39

2. Prawo własności

a. Prawo własności jest prawem przyrodzonym człowieka	40
b. Prawo własności odpowiada naturze człowieka	42
c. Własność prywatna jest przyrodzonym prawem rodziny	42
d. Praca ma również na celu zdobycie własności	43
e. Własność ma charakter podwójny: indywidualny i społeczny	43
f. Prawo posiadania jest czym innym niż prawo używania	43
g. Prawo posiadania nabywa się pracą lub zajęciem rzeczy niczyjej	44
h. W wyjątkowych tylko wypadkach państwo ma prawo określić sposób używania własności, ale bez naruszania praw posiadania	44
i. Na własności spoczywa obowiązek udzielania jałmużny	48

3. Wzajemny stosunek pracownika i pracodawcy

a. Obowiązki pracownika	47
b. Obowiązki pracodawcy	47
c. Współczesne warunki pracy zagrażają moralności robotnika	48

4. Sprawiedliwa płaca

a. Płaca, która nie wystarcza na utrzymanie robotnika jest niesprawiedliwą, chociażby robotnik zgodził się na nią	49
b. Zarobek ojca powinien wystarczyć na utrzymanie całej rodziny	50
c. Wysokość płac robotniczych trzeba uzależnić od stanu dochodów przedsiębiorstwa. Jednakże kierownicy przedsiębiorstwa powinni dążyć do wszelkich starań, by zapewnić robotnikom płacę odpowiadającą normom sprawiedliwości	51
d. Dobro powszechne wymaga uregulowania płac w duchu sprawiedliwości, gdyż zarówno zbyt niskie jak zbyt wygórowane płace stają się przyczyną bezrobocia	52

e. Wysokość płacy za pracę powinna być taka, by robotnik mógł powoli dojść do skromnego mienia własnego	53
f. Dobra wytwarzane powinny być sprawiedliwie podzielone między wszystkie warstwy	53

5. Odnowienie ustroju społecznego

a. Należy usunąć z życia społecznego walkę klas	53
b. Życie społeczne powinno być zorganizowane w „stanach zawodowych“, które zależnie od wykonywanego zawodu, skupiałyby równocześnie pracowników i pracodawców	54

VII. Wewnętrzne ukształtowanie prawdziwego chrześcijanina.

1. Wszyscy katolicy powinni poznać naukę Kościoła dotyczącą zagadnień społecznych	56
2. Zwłaszcza studenci powinni oprzeć swoje wykształcenie o zasady filozofii chrześcijańskiej	56
3. Chrześcijanin rozumiejący swą godność i przynależność do mistycznego Ciała Chrystusa jest przeniknięty duchem apostołstwa, pragnieniem pracy dla dobra całości	57
4. Owocem gruntownego wyrobienia wewnętrznego jest duch apostołski, który obejmuje wszystkie dziedziny życia współczesnego	57
5. Rekolekcje są szkołą duchową apostołów	58
6. Należy starać się o nadprzyrodzone wyrobienie współpracowników	58
7. Apostołowie powinni pochodzić z tych środowisk, nad którymi pracują	59
8. Prawdziwy chrześcijanin powinien rozwijać również swoje zdolności przyrodzone, łącząc je z życiem nadprzyrodzonym. Tym sposobem stanie się doskonałym pracownikiem zarówno na polu kultury duchowej jak i materialnej	59
9. Prawdziwy chrześcijanin to: człowiek nadprzyrodzony, to człowiek z charakterem, to człowiek, który stosuje w swym życiu zasady sprawiedliwości	59